

КОНЦЕПЦІЯ УДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ ІННОВАЦІЙНОГО ПРАВА

Вимогою теперішнього часу є необхідність удосконалення механізмів адаптації національного законодавства до стандартів міжнародного права. Актуальності набувають дослідження стану впровадження інноваційних технологій не тільки в окремі галузі економіки, а й в усі інститути громадського суспільства і державної влади і забезпечення цих процесів сталою нормативною базою. Саме виходячи з розуміння більш широких можливостей сучасних інноваційних технологій у статті здійснено порівняльний аналіз стану формування системи інноваційного права у пострадянських республіках і запропоновано концептуальні підходи щодо усунення недоліків нормативної бази України.

Ключові слова: система інноваційного права, політичні інновації, інновації у державну владу, концепція удосконалення інноваційного права.

Постановка проблеми. Результати багатьох досліджень стану впровадження нормативної бази, яка регламентує інноваційну діяльність в Україні, пересвідчують у наявності проблем зумовлених відсутністю закріплення на законодавчому рівні самої системи інноваційного права, недосконалістю координації зусиль державних органів задіяних у цій сфері, недовістю системи контролю за дотриманням і виконанням усього масиву норм, які містяться у численних джерелах, а також неузгодженістю у розкритті базових понять у різних нормативних актах.

Так, за роки незалежності в Україні окрім спеціальних законів органами державної влади в тій чи іншій формі було прийнято (затверджено) більше сотні програм, концепцій, стратегій...

Концепція науково-технологічного та інноваційного розвитку України була затверджена Верховною Радою України ще у липні 1999 року. Підсумковий документ про результати її виконання широкому загалу невідомий, як і підсумки виконання «Державної стратегії регіонального розвитку України на період до 2020 року».

Узагальнення останніх досліджень і публікацій свідчить про підвищений інтерес до проблем формування, удосконалення і втілення в життя інноваційного права в державах колишнього СРСР.

Окремим аспектам цієї проблематики приділяли увагу учені: І. Алієв, А. Ахмедов, Р. Мехтієв (Азербайджан); В. Апанасович, В. Єгоров, Ж. Коновалова, М. Терешков, В. Тихиня, Г. Хацкевич (Білорусь);

С. Амандикова, А. Ащеулов, М. Баймаханов, Н. Шайкенов (Казахстан); Р. Кирка, А. Левитская, Н. Перчинская (Молдова); Т. Єфімцева, В. Іванова, А. Красавіна, О. Медіна, В. Рассудовський, Т. Орлова, М. Ескандеров (Росія).

В Україні безпосередньо проблемою формування інноваційного законодавства і шляхам його вдосконалення присвячені роботи Ю. Атаманової [1], Д. Задихайло, Г. Знаменського, І. Погребняк, І. Подрез-Ряполової та інших учених.

В їх дослідженнях окрім аналізу чинної нормативної бази і пропозицій стосовно усунення недоліків містяться висновки, які заслуговують втілення в конкретні законопроекти, а для цього існує потреба їх узагальнення, деталізації, систематизації у формі «офіційної концепції».

Мета цієї статті – додатково звернути увагу на недостатню ефективність окремих положень нормативної бази, які мають забезпечувати інноваційну модель розвитку економіки України.

Виклад основного матеріалу дослідження. Ну рубезі другого і третього тисячоліть найважливішим словом у практичній нормотворчій діяльності в процесі розбудови національних економічних систем новоутворених держав на пострадянському просторі став термін «інновація». Академік Борис Патон неодноразово наголошував, що інновації мусять стати тим важелем, який зрушить з місця не тільки економіку, а й соціально-політичне життя в Україні. Наведена позиція Президента Академії наук України

закладає передумови для додаткових досліджень змістовного наповнення терміну «інновації» з метою удосконалення понятійного апарату базових визначень у новій галузі права. Недостатньо чітко визначення «інновації», зокрема меж дії цього терміну, призводить до недостатньо повного механізму правового врегулювання інноваційних процесів. Так, базуючись на офіційній доктрині щодо змісту поняття «інновація», більшість авторів спираються на її класичне (вузьке) розуміння, розкриваючи її зміст стосовно економічних, виробничих процесів.

Разом з тим останнім часом все більшого розповсюдження набуває застосування цього інституту у суспільно-політичному житті і у дослідників викликає зацікавленість досить незвичне словосполучення «інвестиції у владу», у смислі більш широкого розуміння ніж процесу модернізації управлінської діяльності в окремих структурах державної влади.

Особливо насиченими нововведеннями «у владу» в Україні виявилися 2004-2019 роки. Однак ґрунтовне дослідження цих явищ у суспільно-політичному житті в контексті їх прив'язки до процесу нормотворення є предметом спеціальних (окремих) досліджень. У межах даної статті це лише привід додатково звернути увагу на необхідність удосконалення понятійного апарату «галузі інноваційного права»¹, починаючи з основоположного терміну «інновація».

З набуттям державного суверенітету практично всі пострадянські республіки беруть курс на побудову ринкової економіки і проголошують інноваційний шлях розвитку національних економік. У зв'язку з чим починає стрімко формуватися у якості комплексної галузі інноваційне право, системи якого за деякими відмінностями є однаковими. При цьому увага приділяється розбудові і прийняттю програмних документів: концепцій, стратегій інноваційного розвитку, тощо, і низки підзаконних нормативних актів.

В Азербайджані після вичерпання дії Державної програми соціально-економічного розвитку активізувалася робота по розробці нових актів концептуального характеру. Указом Президента Азербайджана в листопаді 2018-го року утворено Агентство інновацій на яке покладається функція підтримки наукових досліджень інноваційної спрямованості.

¹ Віднесення комплексу норм, що регламентують інноваційні процеси, до галузі права це авторська позиція. В офіційній доктрині тривають дискусії: більшість погоджуються це явище віднести до підгалузі підприємницького права. Існують і інші точки зору, які також мають бути предметом окремого дослідження. Авторська позиція, що будується на визначенні галузі права, як відносно відокремленої в межах системи права сукупності правових норм, які регулюють сферу однорідних суспільних відносин спеціальними методами правового регулювання, обозначена у якості запрошення до конструктивної дискусії.

Закон Республіки Білорусь «Про державну інноваційну політику і інноваційну діяльність в Республіці Білорусь» від 10 липня 2012 року №125-3 відносять вже до третього покоління (генерації) в системі інноваційного права цієї держави. Аналіз його структури і змістовності правового унормування основних термінів і їх визначення, сфери дії Закону, структура національної інноваційної системи, та багато інших положень дають підстави для висновку про можливість визнання його за зразковий.

Разом з цим визначення терміну інновація, як «введена в суспільний обіг чи використана для власних потреб нова чи удосконала продукція, нова чи удосконала технологія, нова послуга, нове організаційно-технічне рішення «виробничого, адміністративного чи іншого характеру», - залишає поле для дискусії щодо можливості застосування терміну поза сферою економіки.

Не дивлячись на багатообіцяючий заголовок «Сфера дії даного Закону», стаття 2 цього акту не дає чіткої відповіді стосовно цієї проблеми.

У цьому відношенні більшою чіткістю визначення характеризується Закон Республіки Вірменія «Про державне сприяння інноваційній діяльності» від 23 травня 2006-го року, у якому пунктом першим ст. 2 визначено, що інновація – це застосований в економічному обігу кінцевий результат реалізований у вигляді нового чи удосконаленого технологічного процесу, нової чи удосконаленої продукції чи послуги.

У фабулі Закону Республіки Таджикистан «Про інноваційну діяльність» від 16 квітня 2012-го року №822 вказано, що він визначає організаційну, правову, економічну основи, умови формування і реалізації державної інноваційної політики і регулює суспільні відносини в цій області.

Найбільшою деталізацією відзначається розкриття базового поняття в Законах Казахстану «Про інноваційну діяльність» від 23 липня 2002 року №333-ІІ, «Про державну підтримку інноваційної діяльності» від 23 березня 2006 року №135-ІІІ і Кодекс Республіки Молдова «Про науку і інновації», прийнятому 15 липня 2004 року.

Результати аналізу національної нормативної бази цих держав і наведених далі публікацій учених дають підстави для узагальненого висновку не тільки про одноманітність моделей побудови системи інноваційного права, а й про однаковість недоліків в її формуванні.

Серед наведених недоліків у першу чергу виділяють: 1) недостатню термінологічну визначеність у розкритті змісту поняття «інновація»; 2) переобтяження системи правового регулювання нормативними актами доктринального характеру і локальними нормативними актами; 3) їх неузгодженість з окремими

положеннями спеціальних законів як і окремих законоположень між собою; 4) відсутність базового кодифікованого акту (Інноваційного кодексу).

1. Економісти вважають, що поняття інновації в економічній літературі не має чіткого визначення і в значній мірі є інтегральним і евристичним. Так економічна спільнота під інноваційною діяльністю розуміє комплекс наукових, технологічних, організаційних, фінансових і комерційних заходів, в основі яких лежить трансформація результатів уже завершених наукових досліджень і розробок [2]. Фактично у цій позиції звучить стурбованість неефективністю дифузії [3] інновацій у національній моделі економіки.

Зацікавленість викликає позиція висловлена білоруськими ученими, яка полягає в утвердженні, що інноваційність не має прямого відношення ні до права, ні до економіки: в них вона реалізується опосередковано [4].

Вчені України також доходять до висновку про те, що в сучасній вітчизняній економічній і юридичній літературі не вироблено єдиного загальноприйнятого поняття інновація [5]. Знаний авторитет у цій сфері Ю. Атаманова пояснює цю ситуацію тим, що поняття «інновація» за українським законодавством не має прив'язки ні до об'єктів інтелектуальної власності, ні до результатів науково-дослідних робіт, що дозволяє вельми широко тлумачити це поняття [6].

Дійсно, саме відсутність законодавчих обмежень до широкого тлумачення терміну «інновації» і є основною причиною не однозначного розуміння його сутності. Багато в чому це зумовлене тим, що послідовники вчення Йозефа Шумпетера це звертають увагу на авторську примітку до теорії інновацій стосовно того, що наведені в ній положення стосуються технологічних інновацій. Й. Шумпетер під поняттям «інновація» розумів лише зміни, що відбуваються внаслідок застосування нових чи удосконалених рішень технічного, організаційного характеру в процесі виробництва, логістики, збуту продукції, тощо [7].

Погоджуючись з тим, що термін «інновація» частіше за все пов'язаний з наукою і технікою, білоруський учений В. Тихиня вважає, що під цей термін не підпадають такі елементи нововведень як нові рішення в соціальній сфері, нові управлінські рішення, нові рішення організаційного та подібного характеру [8].

У свою чергу академік В. Семиноженко вважає, що необхідно вести мову про проникнення інновацій на всі рівні і сфери людської діяльності, укріплення інноваційного зв'язку між різними секторами промисловості, між економікою і соціумом, перетворення будь-якої діяльності в інноваційну [9].

Підґрунтя для дискусійності щодо змістовних меж поняття «інновація» дають і позиції харківських правників висловлені на Всеукраїнській науково-практичній конференції 2006 року [10]. Так, професор В. Настюк вів мову про застосування у сфері національної безпеки нового типу управління – інноваційно-інформативного (стор. 443). Про широкий підхід до визначення цього терміну свідчить позиція В. Пашкова, який пропонує з метою легалізації такого розуміння ст. 327 ГК України «Види інноваційної діяльності» доповнити положенням такого змісту: «синтезування нових ідей, розроблення нових теорій і моделей, включаючи проекти, концепції, програми і т.п.» (с. 450). На інноваційний розвиток окремих аспектів в політиці вказує І. Яковець (с. 525), а В. Шепітько пропонує три напрямки впровадження інновацій у слідчу діяльність. (с. 514).

Таким чином у зв'язку з достатньою розповсюдженістю точки зору про необхідність широкого розуміння змісту поняття «інновація», у якості першочергових заходів, повстає необхідність подолати існуючу правову невизначеність і спочатку у новій концепції, а потім і у відповідних законах чітко прописати сферу застосування цього терміну.

Наведений аналіз дає підстави запропонувати два шляхи. Перший – класичний термін, – діє у сфері економіки. Другий – широкий, як нововведення у будь-якій сфері суспільно-політичного життя, а не тільки в економіці.

Для повноти і всебічності у визначенні з цього приводу необхідно додатково дослідити зміст словосполучення «політичні інновації» під якими пропонується розуміти створення нових підходів і технологій на основі переосмислення попереднього досвіду і запровадження новітніх досягнень та їх комплексне використання у сфері політики, притаманні суспільствам у перехідні часи, коли формуються нові системи влади і соціального управління [11].

Враховуючі, що системоутворюючою базою у подальшому розвитку усіх галузей права мають бути положення Закону України «Про загальнодержавну підтримку адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу від 18 березня 2004 року, слід зупинитися на першому шляху удосконалення поняття «інновація» і винайти для «нововведень у владу» свій спеціальний термін.

2. З набуттям чинності Угоди про асоціацію між Україною і Європейським Союзом зростають вимоги до процесу удосконалення головної складової інноваційного права – інноваційного законодавства. Однак при цьому слід починати з систематизації програмних документів. За підрахунками дослідників в Україні загальна кількість концепцій, програм, планів, стратегій розвитку прийнятих за 1999-2020 роки складає більше сотні. Більшість з них скеровані на

адаптацію національного законодавства до євроінтеграційних процесів і закладення орієнтирів інноваційного розвитку промисловості і сфери послуг і утворення передумов для імплементації у національні законодавства опробованих практикою правозастосування у передових державах світу.

З цією метою стан впровадження інновацій в Україні знаходиться в полі зору Європейського Союзу, про що свідчить Проект ЄС «Удосконалення стратегій, політики і регулювання інновацій в Україні» [12].

В літературі сформувалась стала думка, яка базується на результатах аналітичних досліджень, що на початку 2010 років у лідери по рівню інноваційного розвитку увійшли Данія, Ізраїль, Німеччина, Сполучені Штати Америки, Швейцарія, Швеція, Фінляндія, Японія [13].

І що характерно для цих держав, то відсутність розгалуженого спеціального законодавства не є перешкодою для ефективного впровадження у промисловість інноваційних розробок. Зокрема про це свідчить досвід Великої Британії, Німеччини, Японії, багатьох інших державах.

Стосовно України існують дві протилежні точки зору щодо якості законодавчої бази. Офіційна стверджує, що базове законодавство, необхідне для формування та розвитку в Україні національної інноваційної системи, певною мірою вже створене, але його практичне застосування стримується недостатньою інфраструктурою, нерозвиненістю системи інноваційного менеджменту [14].

Однак з набуттям чинності Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом потребують внесення змін законодавчі акти, що регулюють питання науково-технічної діяльності та її результати, зокрема Закони України «Про наукову і науково-технічну діяльність», «Про наукову і науково-технічну експертизу», «Про спеціальний режим інноваційної діяльності технологічних парків», «Про пріоритетні напрямки інноваційної діяльності в Україні», «Про загальнодержавну комплексну програму розвитку високих наукоємних технологій», а також Закон «Про спеціальні економічні зони» та інші [15].

Наведений перелік необхідних змін об'єктивно підтверджує точку зору Ю. Атаманової, що сучасне законодавство України з питань правового регулювання інноваційної діяльності досить суперечливе, внутрішньо неузгоджене, позбавлене системної єдності і воно не може стати правовим підґрунтям інноваційної моделі економічного розвитку [16].

Остання теза звучить як вирок, однак реально відображає стан національної моделі економічного розвитку держави і є результатом невиконання чисельних рекомендацій як науковців-фахівців у цій галузі, так і наведених організаційних рекомендацій.

Достатньо навести результати дисертаційних досліджень Ю. Атаманової та Д. Задихайла і їх чисельні публікації, які містять продуктивні висновки і пропозиції щодо поліпшення законодавчої бази, які повинні були утворити передумови для підвищення ефективності інноваційних процесів у державі.

Відповідно і до офіційної доктрини перехід на інноваційну модель розвитку економіки України є практично єдиним ефективним засобом подолання наслідків фінансової економічної кризи.

3. Оскільки система інноваційного права в Україні знаходиться ще у первинних стадіях формування, багатьом нормоположенням притаманні термінологічні недоліки. Окремі з яких носять технічний характер зумовлений розгалуженістю системи і не потребують особливої аргументації, зокрема щодо необхідності приведення окремих положень у відповідність до норм базових законів.

На неприпустимість неузгодженості термінологічної бази в межах різних нормативно-правових актів інноваційного законодавства, зокрема стосовно розкриття визначення «інноваційної» діяльності, що містяться у ст. 325 ГК України та ст. 1 Закону України «Про інноваційну діяльність»¹ звертав увагу Д. Задихайло [17].

Крім того, слід дослухатися до застережень професора Г. Л. Знаменського щодо казуїстичності значного масиву інноваційного законодавства [18]. Дійсно неможливо побудувати сучасну і стабільну галузь права, вдаючись до безсистемного внесення змін і доповнень в окремі норми з метою врегулювання казусів, які виникли під час застосування недосконалих нормоположень.

У цьому контексті цікаво виглядає спроба на рівні держав СНД затвердити у якості орієнтиру для національного законодавства термінологічний державний стандарт, у якому наводиться розшифровка окремих термінів. Зокрема: 1) інновація-нововведення; 2) технологічна інновація; 3) інновація в сфері управління виробництвом; 4) продукт-інновація; 5) процес-інновація; 6) організаційна інновація; 7) соціальна інновація; 8) економічна інновація; 9) інновація послуг. При цьому у фабулі зазначається, що терміни встановлені в даному документі обов'язкові для застосування в технічних нормативно-правових актах усіх видів у науково-технічній та довідковій літературі [19].

Ідея дуже продуктивна, але втілення її бажає кращого із-за нечітких визначень наведених підвидів інновацій. Складається враження, що вони формулювалися без участі юристів-фахівців з інноваційного права.

¹ З 2008 року і по цей час недолік законодавцем так і не узгоджено.

4. Як уже зазначалося, з держав СНД кодифікація проведена лише у Молдові, в усіх інших ведуться дискусії щодо необхідності її здійснення. Так, білоруськими ученими обґрунтована структура і змістове наповнення законоположень зведених у проект Інноваційного кодексу. В Україні прихильниками такого акту Д. Задихайлом, І. Погребняк запропоновані напрямки кодифікаційної роботи і принципи формування структури і окремих норм кодексу. Найбільш детальна увага цьому процесу приділена Ю. Атамановою, яка визначивши предмет правового регулювання і перелік питань, які мають отримати вирішення, зазначає, що Інноваційний кодекс, крім нормативно-правового навантаження має виконувати також функцію правової основи державної правової інноваційної політики [20].

Зусиллями дослідників Науково-дослідницького інституту правового забезпечення інноваційного розвитку НАПрН України узагальнені доробки багатьох учених, практиків і трансформовані в ґрунтовний проект кодифікованого акту, який має стати основним у системі інноваційного права [21].

Не дивлячись на наявність такої бази, до офіційної законопроектної роботи за 8 років що минули, питання не дійшло. Можна припустити, що однією з причин такої ситуації стала відсутність офіційної програмного документа, який би затвердив курс на розробку і прийняття Інноваційного кодексу України.

«Концепція науково-технологічного та інноваційного розвитку України», схвалена Постановою Верховної Ради України від 13 липня 1999 року №916-XIV ще не вичерпала дію.¹ Однак, не дивлячись на її фундаментальність, багато в чому вона носить декларативний характер і практично не містить переліку конкретних шляхів і заходів щодо формування в Україні системи інноваційного права. Хоча вступ з проголошенням, що національні інтереси України вимагають негайних та ефективних заходів спрямованих на збереження її науково-технологічного потенціалу» є багатообіцяючим.

Схвалена 10 липня 2019 року «Стратегія розвитку сфери інноваційної діяльності на період до 2030 року» вражає своєю фундаментальністю і багатоаспектністю, а її прив'язка до бюджетного фінансування закладає сумніви щодо реалістичності більшості її положень.

Саме тому невелика за обсягом і предметом правового регулювання «Концепція удосконалення системи інноваційного права», яка повинна виконати роль перспективного плану у процесі систематизації чинного законодавства викликає більшу довіру.

Однак при цьому не зайвим буде взяти до уваги

¹ Дія Концепції розрахована «на період стабілізації економіки та досягнення сталого її розвитку» (абз. 7 Вступу).

рекомендації Д. Задихайло стосовно того, що концепція кодифікації інноваційного законодавства України повинна враховувати безліч вагомих чинників розвитку національної інноваційної системи [22].

В якості позитивного прикладу співпраці учених-економістів, менеджерів промисловості, юристів, - слід навести приклад напрацювання й прийняття рекомендацій науково-практичної конференції з проблем інноватики в яких зазначено, що національна стратегія створення в Україні економічних засад інноваційної моделі розвитку повинна передбачати комплекс загальнонаціональних, регіональних та місцевих заходів органічно поєднаних з інноваційною активністю незалежних економічних суб'єктів. Забезпечуватися все повинно формуванням спеціального інноваційного законодавства результатом має бути розробка Інноваційного кодексу України [23].

В розвиток положень науково-обґрунтованих рекомендацій було прийнято відповідний План першочергових законопроектних робіт. Нажаль більшість положень цих документів залишаються невиконаними. Саме тому новий імпульс у реалізацію намічених заходів може надати нова Концепція реформування інноваційного законодавства України адаптована до міжнародних правових стандартів.

Висновки і пропозиції. Здійснений порівняльний аналіз нормативно-правової бази свідчить не тільки про однаковість системи інноваційного права у більшості бувших пострадянських республік, а й про наявність схожих проблем і недоліків у розбудові інноваційних моделей економіки суверенних держав. Однією з головних проблем є відсутність чіткої відповіді на запитання, що ж саме перешкоджає процесу впровадження інновацій і яких правоположень бракує в чинній нормативно-правовій базі для їх ефективного впровадження в життя.

Виявлені недоліки і найбільш дискусійні проблеми зведені у чотири групи і запропоновано авторський варіант шляхів їх подолання. При цьому акцентована увага на практичну одностайність з приводу необхідності усунення протиріч у визначенні базових понять інноваційного права. Звернута увага на те, що більшість наукових висновків і рекомендацій не доходять до втілення у необхідних законопроектах і тому залишаються актуальними питанням для обговорення у середовищі економістів і правників. У зв'язку з цим потребує опрацювання механізм взаємодії науковців з профільних наукових установ з суб'єктами законодавчої ініціативи.

Запропоновано впровадити систематичні узагальнення на офіційному рівні стану виконання концептуальних нормативних актів з метою виявлення причин їх невиконання і вжиття заходів по імплементації програмних положень у галузеве законодавство.

Акцентовано увагу на необхідності надання статусу офіційності і обов'язковості рекомендацій і планів схвалених на науково-практичних конференціях, шляхом їх втілення у Конвенцію реформування інноваційного права, з затвердженням її Постановою

Президії Академії правових наук України, або відповідними органами «управління» інноваціями в державі, та на доцільності систематизації інноваційного права України, зокрема і шляхом прийняття Інноваційного кодексу.

ЛІТЕРАТУРА

1. Атаманова Ю. С. Теоретичні проблеми становлення інноваційного права України: монографія. Харків: Факт, 2006. 184 с.
2. Инновационная экономика: монография. Л. Н. Ивин, В. М. Куклин и др. / под ред. проф. Л. Л. ТОВАЖНЯНСКОГО. – Харьков: ООО «ЭДЕНА», 2010. С. 9.
3. Роджерс, Еверетт М. Дифузія інновацій / переклад з англійської Василя Старка. Київ: Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2009. 519 с.
4. Черновалов А. В. О формировании формальных (законодательных) правил регулирования инновационной деятельности (взгляд экономиста). *Перспективы инновационного развития Республики Беларусь*: материалы II-й международной научно-практической конференции. Брест, 2011. С. 6-12.
5. Погребняк І. Є. Право на інноваційну діяльність у системі конституційних прав. *Правове регулювання інноваційних відносин*: монографія / кол. авторів: С. М. Прилипко, А. П. Гетьман, Ю. Є. Атаманова та інші. Харків: Юрайт, 2013. С. 52.
6. Атаманова Ю. Є. Господарсько-правове забезпечення інноваційної політики держави: монографія. Харків: видавництво «ФІНН», 2008. С. 247.
7. Шумпетер Й. А. Теория экономического развития. Москва: изд. «Директмедиа Паблшинг». 400 с.
8. Тихиня В. Т. Инновационные нормы права в законодательстве Республики Беларусь: состояние и перспективы. [электронный ресурс].
9. Семиноженко В. П. Возможен ли в Украине инновационный прыжок. *Зеркало недели* [zn.ua]. 2013. 17-24 мая.
10. Інноваційний розвиток України: наукове, економічне та правове забезпечення: тези доповідей Всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Харків, 27-28 жовтня 2006 р.) / за ред. Петришина О. В., Кизим М. О. Харків: «ІНЖЕК», 2007. 560 с.
11. Тупчієнко Л. С. Інновації політичні. Політологічний енциклопедичний словник / за ред. Ю. С. Шемшученко, В. Д. Бабкіна, В. П. Горбатенко; вид. друге, доповнення і перероблене. Київ: видавництво «Генеза», 2004. С. 234.
12. Василенко Н. Д. Инновационная политика ЕС: теоретико-правовой аспект деятельности технопарков и технополисов. *Вести Волгоградского государственного университета*. Сер. 5 Юриспруденция. 2013. №2. С. 166.
13. Малицкий Б. А. Стратегия инновационного развития Украины: от разработки к реальной практике. *Наука і наукознавство*. 2011. №2. С. 6-20.
14. Рекомендації парламентських слухань у Верховній Раді України від 20 червня 2007 року «Національна інноваційна система»: проблеми формування та реалізації. Біла книга. Інтелектуальна власність в інноваційній економіці України. / ред. Г. О. Андрощук та ін. Київ: Парламентське видавництво. 2008. С. 33.
15. Інноваційна Україна – 2020. Національна доповідь / за ред. В. М. Гейця та інші. Київ: НАН України, 2015. 336 с.
16. Атаманова Ю. С. Господарсько-правове забезпечення інноваційної політики держави: монографія. Харків: видавництво «ФІНН», 2008. С. 69-70.
17. Задохайло Д. В. Забезпечення державного інноваційного розвитку економічних відносин. / *Правова система України: історія, стан та перспективи*. Т. 4. Методологічні засади розвитку екологічного, земельного, аграрного та господарського права / за заг. ред. Шемшученко Ю. С. Харків: Право, 2008. С. 369.
18. Знаменський Г. Л. Актуальні питання господарського права та процесу. *Право та інновації*. 2019. №4. С. 10.
19. ГОСТ 31279-2004. Инновационная деятельность. Термины и определения: Межгосударственный стандарт / отв. за выпуск. Воробей И. А. Изд. офиц. Минск: Госстандарт Республики Беларусь, 2005. С. 2.
20. Атаманова Ю. Є. Інноваційне законодавство України: сучасний етап та перспективи удосконалення. *Правова доктрина України: у 5-ти томах*. Харків: Право, 2013. Т. 4: Доктринальні проблеми екологічного, аграрного та господарського права / за заг. ред. Ю. С. Шемшученко, А. П. Гетьман, В. А. Андрійцев та ін. С. 556-589.

21. Проект інноваційного кодексу України. Харків: Право, 2012. 168 с.
22. Задохайло Д. В. Господарсько-правове забезпечення правової політики держави: монографія. Харків: Юрайт, 2012. 373 с.
23. Інноваційний розвиток України: наукове, економічне та правове забезпечення: тези доповідей Всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Харків, 27-28 жовтня 2006 р.). / упорядники: О. В. Петришин, М. О. Кизим. Харків: «ІНЖЕК», 2007. С. 538-553; С. 554-559.

REFERENCES

1. Atamanova, Yu. Ye. (2006). Teoretychni problemy stanovlennia innovatsiinoho prava Ukrainy. Kharkiv: Fakt [in Ukrainian].
2. Ivin, L. N., Kuklin, V. M. et al. (2010). Innovatsionnaya ekonomika. L. L. Tovazhnyanskogo (Ed.). Kharkov: OOO «EDENA», 9 [in Russian].
3. Rodzhers, Everett M. (2009). Dyfuziia innovatsii. Kyiv: Vyd. dim «Kyievo-Mohylianska akademiia» [in Ukrainian].
4. Chernovalov, A. V. (2011). O formirovanii formalnykh (zakonodatelnykh) pravil regulirovaniya innovatsionnoy deyatelnosti (vzglyad ekonomista). *Perspektivy innovatsionnogo razvitiya Respubliki Belarus: materialy II mezhdunarodnoy nauchno-prakticheskoy konferentsii – Prospects for innovative development of the Republic of Belarus: Proceedings of the II International Scientific and Practical conference*. Brest, 6-12 [in Russian].
5. Pohrebniak, I. Ye. (2013). Pravo na innovatsiinu diialnist u systemi konstytutsiinykh prav. *Pravove rehulivannia innovatsiinykh vidnosyn*. S. M. Prylypko, A. P. Hetman, Yu. Ye. Atamanova et al. Kharkiv: Yurait, 52 [in Ukrainian].
6. Atamanova, Yu. Ye. (2008). Hospodarsko-pravove zabezpechennia innovatsiinoi polityky derzhavy. Kharkiv: vydavnytstvo «FINN», 247 [in Ukrainian].
7. Shumpeter, Y. A. Teoriya ekonomicheskogo razvitiya. Moskva: izd. «Direktmedia Publishing» [in Russian].
8. Tikhinya, V. T. Innovatsionnyye normy prava v zakonodatelstve Respubliki Belarus: sostoyaniye i perspektivy [in Russian].
9. Seminozhenko, V. P. (2013). Vozmozhnen li v Ukraine innovatsionnyy pryzhok. *Zerkalo nedeli – Mirror of the week* [zn.ua]. 17-24 May [in Ukrainian].
10. Innovatsiyni rozvytok Ukrainy: naukove, ekonomichne ta pravove zabezpechennia: tezy dopovidei Vseukrainskoi naukovo-praktychnoi konferentsii (m. Kharkiv, 27-28 zhovtnia 2006 r.) – Innovative development of Ukraine: scientific, economic and legal support: Proceedings of the All-Ukrainian Scientific-practical Conference. Petryshyn, O. V., Kyzym, M. O (Ed.). (2007). Kharkiv: «INZhEK» [in Ukrainian].
11. Tupchiienko, L. S. (2004). Innovatsii politychni. Politolohichniy entsyklopedychnyi slovnyk. Yu. S. Shemshuchenko, V. D. Babkin, V. P. Horbatenko (Ed.). Kyiv: vydavnytstvo «Henez», 234 [in Ukrainian].
12. Vasilenko, N. D. (2013). Innovatsionnaya politika ES: teoretiko-pravovoy aspekt deyatelnosti tekhnoparkov i tekhnopolisov. *Vesti Volgogradskogo gosudarstvennogo universiteta – News from Volgograd State University, ser. 5 Yurisprudentsiya*, 2, 166 [in Russian].
13. Malitskiy, B. A. (2011). Strategiya innovatsionnogo razvitiya Ukrainy: ot razrabotki k realnoy praktike. *Nauka i naukoznastvo – Science and Science studies*, 2, 6-20 [in Russian].
14. Rekomendatsii parlamentskykh slukhan u Verkhovnij Radi Ukrainy vid 20 chervnia 2007 roku «Natsionalna innovatsiina systema»: problemy formuvannia ta realizatsii. *Bila knyha. Intelektualna vlasnist v innovatsiinii ekonomitsi Ukrainy*. H. O. Androshchuk (Ed.). (2008). Kyiv: Parlamentske vydavnytstvo, 33 [in Ukrainian].
15. Innovatsiina Ukraina – 2020. Natsionalna dopovid. V. M. Heits et al (Ed.). (2015). Kyiv: NAN Ukrainy [in Ukrainian].
16. Atamanova, Yu. S. (2008). Hospodarsko-pravove zabezpechennia innovatsiinoi polityky derzhavy. Kharkiv: vydavnytstvo «FINN», 69-70 [in Ukrainian].
17. Zadykhailo, D. V. (2008). Zabezpechennia derzhavnogo innovatsiinoho rozvytku ekonomichnykh vidnosyn. *Pravova systema Ukrainy: istoriia, stan ta perspektyvy (Vols 1-5); Vol. 4: Metodolohichni zasady rozvytku ekolohichnoho, zemelnogo, ahrarynogo ta hospodarskoho prava*. Shemshuchenko, Yu. S. (Ed.). Kharkiv: Pravo, 369 [in Ukrainian].
18. Znamenskiy, H. L. (2019). Aktualni pytannia hospodarskoho prava ta protsesu. *Pravo ta innovatsii – Law and innovation*, 4, 10 [in Ukrainian].
19. GOST 31279-2004. (2005). Innovatsionnaya deyatelnost. Terminy i opredeleniya: Mezhhgosudarstvennyy standart. Izd. ofits. Minsk: Gosstandart Respubliki Belarus, 2 [in Russian].

20. Atamanova, Yu. Ye. (2013). Innovatsiine zakonodavstvo Ukrainy: suchasnyi etap ta perspektyvy udoskonalennia. *Pravova doktryna Ukrainy (Vols 1-5). Vol. 4: Doktrynalni problemy ekolohichnoho, ahrarynoho ta hospodarskoho prava*. Yu. S. Shemshuchenko, A. P. Hetman, V. A. Andriitsev et al (Ed.). Kharkiv: Pravo, 556-589 [in Ukrainian].
21. Proekt innovatsiinoho kodeksu Ukrainy. (2012). Kharkiv: Pravo [in Ukrainian].
22. Zadykhailo, D. V. (2012). Hospodarsko-pravove zabezpechennia pravovoi polityky derzhavy. Kharkiv: Yurait [in Ukrainian].
23. Innovatsiinyi rozvytok Ukrainy: naukove, ekonomichne ta pravove zabezpechennia: tezy dopovidei Vseukrainskoi naukovo-praktychnoi konferentsii (m. Kharkiv, 27-28 zhovtnia 2006 r.) – Innovative development of Ukraine: scientific, economic and legal support: Proceedings of the All-Ukrainian scientific-practical conference. O. V. Petryshyn, M. O. Kyzym (Ed.). (2007). Kharkiv: «INZhEK», 538-553; 554-559 [in Ukrainian].

БРІНЦЕВ ВАСИЛИЙ

доктор юридических наук, профессор, ведущий научный сотрудник
НИИ правового обеспечения инновационного развития НАПрН Украины,
Заслуженный юрист Украины

КОНЦЕПЦИЯ УСОВЕРШЕНСТВОВАНИЯ СИСТЕМЫ ИННОВАЦИОННОГО ПРАВА

В статье осуществлён сравнительный анализ состояния формирования системы инновационного права Украины и некоторых стран СНГ, проанализированы существенные недостатки нормативной базы и предложены концептуальные подходы их устранения в Украине.

Ключевые слова: система инновационного права, политические инновации, инновации в государственную власть, концепция усовершенствования инновационного права.

BRYNTSEV VASYL

Doctor of Law, Professor, Leading Researcher of the Scientific and Research Institute of Providing Legal Framework for the Innovative Development of National Academy of Law Sciences of Ukraine, Honored Lawyer of Ukraine

THE CONCEPT OF IMPROVING THE SYSTEM OF INNOVATION LAW

Problem setting. The analysis of the state of implementation of innovation law in Ukraine shows the problems caused by the lack of consolidation of the innovation law system at the legislative level, imperfect coordination of efforts of state bodies involved in this area, ineffectiveness of the system of control over law enforcement, and inconsistency in disclosing basic concepts of innovation law.

The generalization of the research results testifies to the increased interest in identifying shortcomings and problems of formation and improvement of the innovation law system not only in Ukraine but also among scientists of the Republic of Azerbaijan, the Republic of Belarus, the Republic of Armenia, the Republic of Moldova and other countries.

The purpose of the article. In addition, pay attention to the lack of efficiency of certain provisions of the information base, which is designed to provide an innovative model of economic development of Ukraine.

Presentation of the main research material. Based on a comparative analysis of the basic norms of innovation law of the CIS and Ukraine and the most common positions of Ukrainian scientists on ways to eliminate existing shortcomings, four areas of improving the national legal system in accordance with European standards.

Conclusions and suggestions. In order to give the status of formality and obligation to implement by all law enforcement agencies “recommendations and conclusions” of scientific and practical conferences on innovation, embodied in the Concept of reforming innovation law “with its approval by the Resolution of the Presidium of the Academy of Legal Sciences of Ukraine. authorities and complete the work on the systematization of innovation law of Ukraine by adopting the Innovation Code.

Keywords: system of innovative law, political innovations, innovations in government, the concept of improving innovation law.